

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2022-33-27K Rīgā

24.10.2022.

Nr. 6-6/36

[persona A]
[e-pasta adrese]

Nodrošinājuma valsts aģentūra
kanceleja@agentura.iem.gov.lv

Zināšanai: **Iekšlietu ministrija**
kanceleja@iem.gov.lv

*Par labas pārvaldības principa ievērošanu
NVA ierēdņa pārcelšanas procesā*

Izskatot pārbaudes lietu Nr. 2022-33-27K par labas pārvaldības principa ievērošanu, īstenojot [personas A] (turpmāk – iesniedzējs) pārcelšanu no Nodrošinājuma valsts aģentūras (turpmāk – NVA) [struktūrvienības 1] vadītāja amata uz Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) [struktūrvienības 2] un [struktūrvienības 3] jurista amatu, tiesībsargs sniedz šādu atzinumu.

Faktiskie apstākļi

NVA pēc savas iniciatīvas 15.02.2022. nosūtīja vēstuli VID ar ierosinājumu stiprināt VID [..] pārvaldi, pārceļot iesniedzēju uz [struktūrvienības 3] galvenā jurista amatu.

VID ar 01.03.2022. vēstuli darīja zināmu NVA, ka piekrīt iesniedzēja pārcelšanai, lūdzot līdz 08.03.2022. sniegt papildu informāciju par iesniedzēju.

NVA ar 03.03.2022. vēstuli lūdza iesniedzējam sniegt līdz 07.03.2022. rakstisku viedokli par pārcelšanas iespējamību uz VID.

NVA 04.04.2022. sakarā ar iesniedzēja prombūtni nosūtīja atkārtotu aicinājumu par viedokļa sniegšanu, lūdzot to sniegt līdz 04.04.2022. plkst. 15:00.

Iesniedzējs 04.04.2022. lūdza NVA sniegt papildu informāciju, lai pilnvērtīgi varētu sniegt viedokli. Iesniedzējs lūdza sniegt papildu informāciju:

- par sociālo nodrošinājumu pēc pārcelšanas;

- VID galvenā jurista amata aprakstu.

NVA 07.04.2022. nosūtīja iesniedzējam VID galvenā jurista amata aprakstu un apliecināja, ka pēc pārceļšanas tiks saglabātas sociālas garantijas, neprecizējot kādas konkrēti un vai VID ir gatavs tās nodrošināt. NVA lūdza atkārtoti sniegt viedokli līdz 08.04.2022. plkst. 12:00.

Iesniedzējs 08.04.2022. sniedza atbildi NVA, norādot:

- par NVA pieprasījuma neprecizitātēm attiecībā uz VID struktūrvienību, uz kuru tiek piedāvāts iesniedzēju pārcelt;
- par nesamērīga termiņa došanu viedokļa sniegšanai;
- par izsniegtā VID galvenā amata aprakta neskaidrībām, kuru noskaidrošanai nepieciešams iepazīties arī ar VID [struktūrvienības 3] reglamentu.

Tādējādi papildus iesniedzējs lūdza atsūtīt NVA vēstuli, kurā ir rosināta iesniedzēja pārvešana, kā arī VID piekrišanu pārceļšanai; VID [struktūrvienības 3] reglamentu, kā arī konkrētāku informāciju par sociālajām garantijām no VID puses.

NVA 11.04.2022. nosūtīja atbildi uz iesniedzēja 08.04.2022. vēstuli, t.sk. nosūtot NVA vēstules par pārceļšanas ierosināšanu un VID vēstules par pārceļšanas iespējamību. Atkārtoti nosūtīja VID galvenā jurista amata aprakstu, kā arī norādīja saiti, kur atrodams VID reglaments, bet lūgto VID [struktūrvienības 3] reglamentu nenosūtīja. Tāpat darīja zināmu, ka VID ir informēts par iensiedzējam nodrošinātajām sociālajām garantijām NVA, taču vēstule nesaturēja informāciju par VID attieksmi, vai šādas sociālās garantijas tiks nodrošinātas.

Pēc iesniedzēja attaisnojošas prombūtnes NVA personāla speciāliste 03.05.2022. plkst. 9:30 nosūtīja iesniedzējam e-pasta vēstuli ar aicinājumu līdz 03.05.2022. plkst. 13.00 sniegt atbildi uz NVA 11.04.2022. vēstuli.

Iesniedzējs 03.05.2022. plkst. 9:55 sniedza atbildi, ka pēc atgriešanās no darbnespējas tik īsā laikā sniegt viedokli nav iespējams, norādot, ka arī iepriekš bija ticis dots nesapratīgs termiņš.

Uz iesniedzēja e-pasta vēstuli 03.05.2022. plkst. 10:55 sniedza atbildi iesniedzēja tiešais vadītājs - NVA [struktūrvienības 1] vadītājs, norādot, ka kopš 03.03.2022. ir bijis pietiekams laiks, lai rastos viedoklis par NVA ieceri un ka iesniedzēja attieksme liecina par NVA direktores uzdevuma nepildīšanu.

Iesniedzējs 03.05.2022. plkst. 23:54 tiešajam vadītājam un citiem adresātiem nosūtīja atbildes e-pasta vēstuli, norādot, ka viedokļa sniegšanai joprojām nav sniegta visa lūgtā informācija, t.sk. VID [struktūrvienības 3] reglaments. Iesniedzējs atkārtoti lūdza dot saprātīgu laiku viedokļa sniegšanai. Tāpat iesniedzējs pauda nostāju, ka šādu NVA uzstājību uztver kā bosingu no NVA vadības puses, kam par iemeslu ir NVA vadībai neērtā iesniedzēja attieksme par tiesiskuma ievērošanu iestādē, kā arī tas, ka iesniedzējs ir liecinieks divos kriminālproceos, kuru ietvaros cita starpā tiek noskaidrota NVA amatpersonu atbildība.

Iesniedzējs 12.05.2022. iesniedza iesniegumu NVA un vairākām amatpersonām (iekšlietu ministrei, finanšu ministram, VID ģenerāldirektorei, tiesībsargam), vēršot uzmanību uz iesniedzēja pārceļšanu kā uz iespējamu atreibību, kā arī lūdzot NVA atkārtoti atsūtīt VID [struktūrvienības 3] reglamentu un skaidrot vairākus jautājumus attiecībā iesniedzēja amata klasifikācijas pārskatīšanu.

NVA 24.05.2022. sniedza atbildi uz iesniedzēja 12.05.2022. iesniegumu, norādot informāciju, kur VID interneta mājas lapā ir meklējams VID reglaments un VID darbinieku

kontakta informācija. Vēstulē nav atsūtīts VID [struktūrvienības 3] reglaments. Tāpat vēstulē tiek skaidrota NVA pozīcija attiecībā uz iesniedzēja amata klasifikāciju un tās pārskatīšanu.

NVA 14.06.2022. nosūtīja iesniedzējam vēstuli ar lūgumu sniegt viedokli līdz 20.06.2022. par iesniedzēja pārcelšanu uz VID [struktūrvienības 2] galvenā jurista amatu. Šajā vēstulē NVA skaidro, ka sakarā ar apstākļu maiņu VID tiek piedāvāts iesniedzēju pārcelt uz VID [struktūrvienības 2] galvenā jurista amatu, nevis uz [struktūrvienības 3] galvenā jurista amatu, kā tas bija iecerēts iepriekš. Ar šo vēstuli cita starpā tika norādīts, ka tiks saglabātas sociālās garantijas, kāds bija noteikts NVA, ko apliecināja 06.04.2022. VID e-pasta vēstule. Vēstulei tika pievienoti VID [struktūrvienības 2] un [struktūrvienības 3] galvenā jurista amata apraksti un reglamenti.

Finanšu ministrija 19.09.2022. paziņoja, ka neturpinās pārcelšanas procesu, ņemot vērā, ka VID vairāk nesaskata lietderību sadarbībai ar iesniedzēju¹.

Atbilstoši iesniedzējā sniegtajai informācijai līdz 01.11.2022. NVA tiek veikta [struktūrvienības 1] reorganizācija. Tās ietvaros iesniedzējam 20.09.2022. ir piedāvāts ieņemt [struktūrvienības 4] vadītāja amatu. Vienlaikus izsludināts atklāts konkurss uz NVA [struktūrvienības 5] vadītāja amatu, uz kuru iesniedzējs ir pieteicies.

Tiesībsarga vērtējums

1. Tiesībsarga likuma 11. panta 3. punkts nosaka, ka tiesībsarga funkcija ir izvērtēt un veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē.

Lai arī pārbaudes lietā jautājums par iesniedzēja pārcelšanu no NVA [struktūrvienības 1] vadītāja amata uz VID [struktūrvienības 2] vai [struktūrvienības 3] galvenā jurista amatu ir zaudējis aktualitāti, tomēr tiesībsargs uzskata par nepieciešamu sniegt vērtējumu par NVA rīcību no labas pārvaldības principa viedokļa, īstenojot iesniedzēja pārcelšanu.

2. No pārbaudes lietas materiāliem izriet, ka iesniedzēju bija iecerēts pārcelt no NVA uz VID pēc NVA iniciatīvas, ievērojot VID interesi stiprināt savas struktūrvienības ar profesionāliem juristiem, lai tādējādi, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta desmito daļu, efektīvi īstenotu valsts civildienesta ierēdņu labākās pieredzes pārnēsī citas iestādes darbā.

Neapšaubot NVA tiesības iniciēt jebkura ierēdņa pārcelšanu uz citu iestādi, tomēr tiesībsargs pārbaudes lietas ietvaros nav guvis saprātīgu skaidrojumu par iesniedzēja pārcelšanas nepieciešamību no lietderības un efektivitātes viedokļa.

Valsts civildienesta likuma 37. panta pirmā daļa paredz: “Lai nodrošinātu labu pārvaldību, it sevišķi civildienesta uzdevumu efektīvu izpildi un sabiedrības uzticību civildienestam, kā arī veicinātu ierēdņa kvalifikācijas izaugsmi, ierēdņi, neizsludinot atklātu pretendentu konkursu un motivējot pārcelšanas pieļaujamību un lietderību, var pārcelt jebkurā citā ierēdņa amatā uz noteiktu vai nenoteiktu laiku tajā pašā vai citā iestādē. Pārcelšanas pamatojums var būt arī ierēdņa motivēts lūgums.”

Valsts civildienesta likuma 37. panta pirmā daļa nosaka tiesiskos kritērijus, kuri ir jāievēro, lai varētu atzīt, ka pārcelšana ir tiesiska. Pirmkārt, šāds lēmums tiek pieņemts, lai nodrošinātu labu pārvaldību². Otrkārt, īpaši no labas pārvaldības aspekta ir jāvērtē civildienesta uzdevumu izpildes

¹ Atbilstoši Valsts civildienesta likuma 37. panta otrajai daļai iesniedzēja pārcelšana var notikt ar finanšu ministra lēmumu.

² Labas pārvaldības princips plašākā nozīmē attiecas gan uz valsts pārvaldes iekšējām attiecībām un iekšējo organizāciju, gan arī valsts pārvaldes attiecībām ar privātpersonu. Labas pārvaldības princips aptver arī labas pārvaldības kā vadības principa aspektus, ciktāl tie ir saistīti ar valsts vadību. Laba pārvaldība kā vadības principi sevī ietver caurskatāmību, atbildīgu attieksmi, atbildību, līdzdalību un reaģēšanu uz iedzīvotāju vajadzībām (Sk. detalizētāk J.Briede, E.Danovskis, A.Kovaļevska. Administratīvās tiesības.

efektivitāte un sabiedrības uzticība civildienestam. Treškārt, jāvērtē, vai pārceļšana veicinās ierēdņa kvalifikācijas izaugsmi. Ceturtkārt, ir jābūt pārceļšanas pieļaujamības un lietderības motivācijai.

Tiesībsargs konstatē, ka NVA kā pamatojumu iesniedzēja pārceļšanai uz VID ir atsaucies uz vispārīgām atziņām par efektivitātes nodrošināšanu valsts pārvaldē un vēlmi palīdzēt VID piesaistīt profesionālus juristus. Tomēr tiesībsargs nerod saprātīgu izskaidrojumu šādas iniciatīvas lietderībai no NVA uzdevumu un funkciju nodrošināšanas viedokļa. No pārbaudes lietas materiāliem izriet, ka iesniedzēja iesniegumu un pārbaudes lietas izskatīšanas laikā, t.i., 2022.gada maijā un jūnijā bija izsludināti divi amata konkursi uz NVA [struktūrvienības 1] juriskonsulta amatu. Atbilstoši NVA sniegtajai informācijai uz 2022.gada 15.maijā izsludināto NVA [struktūrvienības 1] juriskonsulta amatu pieteicās divi pretendenti, no kuriem neviens neatbilda amatam izvirzītajām prasībām. Tā rezultātā tika 2022. gada jūnijā izsludināts nākamais konkurss. Papildus NVA tiesībsargam norādīja, ka attiecībā uz NVA [struktūrvienības 1] personālu uz 2021.gada sākumu NVA [struktūrvienībā 1] bija viena vakanta juriskonsulta amata vieta uz noteiktu laiku. No 2021.gada marta līdz oktobrim, veicot grozījumus NVA amatu sarakstā, NVA [struktūrvienībā 1] tika papildus izveidotas divas juriskonsulta amata vietas un viena jurista amata vieta. Laika posmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2022.gada 21. jūnijam sludinājums uz juriskonsulta amata vietu tika publicēts 13 reizes un vienu reizi uz jurista amata vietu. Konkursa rezultātā aizpildītas divas juriskonsulta amata vietas. Līdz 2022.gada 21. jūnijam NVA [struktūrvienībā 1] bija vakantas divas juriskonsulta amata vietas un divas jurista amata vietas.

No minētā izriet, ka NVA [struktūrvienībā 1] ir bijušas ilglaicīgas grūtības ar štata vietu nokomplektēšanu, kas attiecīgi nozīmēja arī darba apjoma un noslodzes pieaugumu citiem attiecīgās struktūrvienības darbiniekiem un visai struktūrvienībai kopumā. Pastāvot šādiem apstākļiem, nav rodams saprātīgs izskaidrojams, kādēļ NVA bija gatava atteikties no ierēdņa, kurš cita starpā nodrošināja NVA ilglaicīgi nenokomplektētās struktūrvienības darbu un kuram, NVA skatījumā, profesionālās prasmes NVA darba nodrošināšanai bija novērtētas kā “ļoti labas” un “labas”. Turklāt šādu iniciatīvu neizrādīja VID.

Nemot vērā, ka konkrētā NVA iniciatīva nav pamatota ar konkrētiem racionāliem un saprātīgiem lietderības apsvērumiem (ir konstatējami tikai vispārīgi efektivitātes apsvērumi), proti, attiecīgās iniciatīvas neskaidrie apstākļi, tiesībsarga skatījumā, nerada pārliecību par NVA rīcības patieso nodomu sasniegt likumā nostiprinātos mērķus, pārceļot iesniedzēju uz VID. Attiecīgo pārliecību nestiprina arī apstākļi, ka konkrētajā gadījumā iesniedzējs ir pilsoniski aktīvs ierēdnis, kas civildienesta ietvaros norāda uz iespējamajām prettiesiskajām rīcībām NVA darbā, t.sk. ceļot trauksmi.

3. Vērtējot konkrēto pārceļšanas procesu, konstatējams, ka NVA atbilstoši Valsts civildienesta likuma 37. panta trešajai daļai bija svarīgi iegūt iesniedzēja viedokli par pārceļšanu. Iesniedzējs, lai varētu sagatavot viedokli par pārceļšanu, vairākkārtīgi lūdza NVA sniegt papildu informāciju. Cita starpā iesniedzējs kopš 04.04.2022. vairākkārtīgi lūdza sniegt informāciju par konkrētām sociālajām garantijām, ko nodrošinās VID pēc pārceļšanas, kā arī atsūtīt VID [struktūrvienības 3] reglamentu.

No pārbaudes lietas materiāliem konstatējams, ka NVA attiecīgo informāciju iesniedzējam ir sniegusi tikai 14.06.2022. Tiesībsarga nerod saprātīgu izskaidrojumu šādai NVA rīcībai, ņemot vērā, ka lūgtā informācija:

- nebija ierobežotas pieejamības;
- tā bija nozīmīga iesniedzējam un tiesības to zināt paredzēja likums³;

Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 67.lp., sk. arī D.Rezevska, Labas pārvaldības princips kā vispārējais tiesību princips: konkretizācija un piemērošana, Publisko tiesību institūta rīkotās 5.vasaras skolas materiāli, Ratnieki, 2018., 20.lp.).

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta piektajai daļai labas pārvaldības princips ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

³ -Valsts civildienesta likuma 37. panta ceturtdā daļa, <https://likumi.lv/ta/id/10944#p37>

- tā veicinātu ātrāku viedokļa noskaidrošanu.

Lietas materiālos ir VID 06.04.2022. e-pasta vēstule, kurā detalizēti tika izklāstīta informācija par VID sociālajām garantijām, tomēr šo informāciju NVA iesniedzējam līdz pat 14.06.2022. nesniedza, aprobežojoties ar vispārīgiem apgalvojumiem par sociālo garantiju nodrošināšanu tādā pašā apmērā, kā to nodrošina NVA. Savukārt VID [struktūrvienības 3] reglamenta nosūtīšanas nepieciešamību NVA aktualizēja tikai tad, kad VID vairāk nevarēja nodrošināt iesniedzēja pārcelšanu uz VID [struktūrvienības 3] galvenā jurista amata vietu. Būtiski piebilst, ka līdz tam uz iesniedzēja lūgumu nosūtīt attiecīgo reglamentu, NVA aprobežojās ar atsauci uz interneta vietni, kur pieejams VID reglaments, kas pēc būtības ir cits dokuments.

Šāda NVA rīcība, tiesībsarga skatījumā, liecina par formālu pārcelšanas procesa īstenošanu, kas ir pretruna Valsts civildienesta likuma 37. panta pirmajai daļai. Jēgpilnas pārcelšanas gadījumā starp iestādes vadību un ierēdni, kas strādā vienā iestādē, attiecīgajam jautājumam būtu jābūt izrunātam bez pārspīlētas birokrātijas. Pretēji tam konkrētajā gadījumā no NVA ir konstatējama birokrātiska sarakste ar pārceļamo ierēdni bez vēlmes sadarboties. Arī šis apstāklis, tiesībsarga skatījumā, nerada pārliecību par NVA rīcības patieso nodomu sasniegt likumā nostiprinātos mērķus, pārceļot iesniedzēju uz VID.

4. Labas pārvaldības princips paredz taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā. No pārbaudes lietas materiāliem izriet, ka NVA sākotnēji iesniedzējam viedokli pār pārcelšanu lūdza sniegt 4 dienu laikā, kurās cita starpā ietilpa 2 brīvdienas. Tā kā šajā periodā iesniedzējam iestājās darbnespēja, viedoklis no NVA puses tika pieprasīts pēc atgriešanās, iesniedzējam dodot iespēju to noformulēt pirmajā darba dienā 6 stundu laikā. Pēc papildu informācijas pieprasīšanas un iesniegšanas NVA noteica pusotras dienas termiņu viedokļa sniegšanai un pēcāk pēc atkārtotas iesniedzēja prombūtnes pirmajā darba dienā NVA lūdza viedokli sniegt nepilnu 4 stundu laikā.

Ierēdņa viedokļa noskaidrošanas pārcelšanas procedūras ietvaros jēga ir dot personai iespēju vispusīgi un pilnīgi apzināt apstākļus un sekas, ko radīs jaunā darba vieta. Viedokļa formulēšanā, kā jau šajā pārbaudes lietā tika norādīts, ierēdnim ir tiesības cita starpā lūgt informāciju par pārcelšanas garantijām un jauno amatu. Pretējā gadījumā ierēdņa viedokļa nozīme tiktu nonivelēta un padarīta par bezjēdzīgu. Apzinoties šos apstākļus, kas var prasīt zināmu laiku arī no iestādes puses (papildu informācijas sniegšana, skaidrošana u.tml.), ir nosakāms arī termiņš viedokļa sniegšanai. Saprātīga rīcība ir noteikt tādu termiņu, kura ietvaros ir paredzēts saprātīgs laiks gan iespējamās informācijas iegūšanai un sniegšanai ierēdnim, gan viedokļa noformulēšanai.

No NVA rīcības neizriet, ka iestāde bija apzinājusi šāda termiņa noteikšanu, kā arī riskus, ka ierēdnim ir tiesības saņemt papildu informāciju. Tik steidzīga viedokļa pieprasīšana no iesniedzēja nerada pārliecību, ka NVA pēc būtības ir bijis svarīgi saņemt jēgpilnu viedokli. To pastiprina arī apstāklis, ka netika sniegta lūgtā informācija, kaut gan tā jau bija NVA rīcībā vai arī sadarbības ietvaros bija iegūstama no VID īsā laika posmā. Iesniedzējs sarakstē ar NVA lūdza dot saprātīgu laiku viedokļa sniegšanai – vismaz 5 darba dienas. Tiesībsargs nerod saprātīgu izskaidrojumu, kāpēc šāds lūgums netika ņemts vērā. Tā ietvaros visticamāk varētu cieņpilni noskaidrot visu nepieciešamo informāciju un saņemt viedokli, neskatoties pat uz iesniedzēja prombūtnēm. Pretēji tam NVA noteica īsus termiņus, kuru ietvaros ietilpa arī brīvdienas, cita starpā iesniedzēja tiešajam vadītājam paužot nostāju, ka par viedokli bija iespēja apsvērt arī attaisnotas prombūtnes laikā.

Tiesībsarga skatījumā, šāda NVA rīcība ir vērtējama kā birokrātiska, kura rezultējusies sarakstē ar iesniedzēju par viedokļa sniegšanu 4 mēnešu garumā.

Tiesībsarga rekomendācijas

Tiesībsarga likuma 25.panta pirmā daļa paredz, ka tiesībsargs pārbaudes lietu pabeidz ar lietā iesaistīto personu izlīgumu vai tiesībsarga atzinumu. Savukārt šī likuma 12. panta 4. punkts nosaka, ka tiesībsargs, izskatot pārbaudes lietu, sniedz iestādei ieteikumus un atzinumus par tās darbības tiesiskumu, lietderību un labas pārvaldības principa ievērošanu.

Apkopojot konstatēto, tiesībsargs pabeidz pārbaudes lietu ar secinājumu, ka NVA nav ievērojusi labas pārvaldības principu, īstenojot iesniedzēja pārcelšanu uz VID.

Tiesībsargs iesaka NVA pārskatīt iestādes procesus un uzlabot komunikāciju ar ierēdņiem, īstenojot pārcelšanas procedūru.

Ar cieņu
tiesībsargs

J. Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu